

פניני הסופר

גליון 381

דברי תורה נבחרים מתורת מרן החתם סופר זי"ע

תזריע תשע"ח

מיהו הצבוע האמיתי

יועילו לו שלימיותיו והנה הוא אחוז בחבלי הסבך ההוא, ומה לעשות מביא איזמל וחותר כנף מעילו והולך לו והרי הוא שלם בתמימותו, כך אברהם אבינו ע"ה היה שלם אך זה האבר הי נאחז בסבך ס"ם, אמר לו הקב"ה תכריתו והיה תמים כי תוכל להתהלך לפני מעתה וק"ל.

"והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע

ועל שפם יעטה וטמא וטמא יקרא" (יג מה)

יש לדייק מדוע לא כתוב שיפרום בגדיו ויפרע ראשו, גם מה לשון וטמא וטמא יקרא, וי"ל עפ"י הנ"ל בסמוך (ע"כ"ט) מיירי במי שנגעו בקירות לבו טמון בחבו, ואמר והצרוע אשר בו הנגע בו דווקא שהנגע קבוע בו וטמונה רעתו בקרבו, סימנו כך הוא כי בגדיו יהי פרומים כמתאבל על חורבן ירושלים או על עוונותיו וראשו יהי פרוע כנזיר עולם ועל שפם יעטה מבלי הרים קולו בדבורו והולך מתעטף בטליתו כחסיד וטמא יקרא הוא קורא לכל, טמא כאלו מעשי כל אדם רע הואיל ואינם הולכים בדרכיו, ואמר עליו כל ימי אשר הנגע בו יטמא פי שזהו הטמא בתכלית הטומאה לא די שמתמא עצמו כי גם הימים שלו מטמא. שכן הוא מהרשעים גמורים המטמאים אפי' ימיהם.

יש נביא בישראל

"וידע כי יש נביא בישראל" (פסוק בהפטרה)

יל"ד מדוע אמר דווקא לשון נביא בישראל. ולא אלוקים בישראל וי"ל שגם המלך ידע שכוונת ארם היא על הנביא, אלא אמר כי מתאנה הוא לי לשון לא תונו, והוא כי אמרו חז"ל (פ' חלק צ"ג) כשיצאו חננאל מישאל ועזריה מכבשן האש טבעו ברוק של אומות העולם שהיו מלעיזים על ישראל באמרם יש לכם אלוקים כזה ואתם משועבדים תחת ידינו מבלי שמוע לקול ה'?? !!!

הכי נמי בימים ההם היו ארמיים מושלים על ישראל ואם יתרפא זכו מצרעתו ע"י נביא הלא יכירו וידעו כבוד ה' ונביאיו ויצחקו על בני ישראל כנ"ל ע"כ אמר כי מתאנה הוא לי אינו בא אלא להונות, והנה הנביא התחכם לומר לנעמן דבר שאין בו לא טעם ולא שכל רחץ ופעמים כאשר באמת הלעיג עליו נעמן בתחלתו, ועשה כן להודיעו טעם אשר המון עם ישראל אינם שומעים לדברי נביאים כי רוב דבריהם גזירה וחקקה בלי טעם ומשו"ה אינם שומעים אעפ"י שאינו נכון שבין כך היה להם לשמוע כמו שאמרו עבדי נעמן לו, אבי דבר

מי הוצרך להזהיר מלה"ר

"זאת תהיה תורת המצורע.. והובא אל הכהן" (יד ב)

במדרש ידוע דברי המדרש על אותו רוכל שזעק בשוק מי רוצה חיים? ופתח את ספר תהילים בפסוק 'מי האיש החפץ חיים? נצור לשונך מרע!! ור' ינאי אמר שהיה קורא פסוק זה ולא ידעתי לפרשו, עד שבא הרוכל והודיעו מי האיש החפץ חיים. ונתקשו המפרשים רבות הכוונה במדרש.

ונ"ל, הנה אדם היושב בבית המדרש, ועוסק בתורת ה', רחוק שיבוא ללשון הרע, שהרי אינו בא בחבורת בני אדם, ובפרט שבדרך כלל לה"ר נגרם ע"י קנאת איש מרעהו שרואה שיותר עשיר או מכובד ממנו, לכן רוצה לספר בגנותו ולהשפילו. אבל אדם שכל מעשיו לשם שמים לא שייך כל זה,

וזה היה קשה לר' ינאי בהאי קרא ולא ידע לפרש אותו, למה הקדים דוד המלך ע"ה והכריז מי האיש החפץ חיים, הול"ל נצור לשונך, וכשהכריז האי רוכלא מאן בעי למיזבן סמא דחיי, ואמר לר' ינאי לא צריך אתה ולא דכוותך לזה, ושוב הראה לו הקרא, אז הבין פירושו, כמו שאמר הרוכל לו שאין צריך לתוכחה וזהירות מלשון הרע להיותו יושב בבהמ"ד.

וזה היה כוונת דוד המע"ה שאמר מי האיש החפץ חיים לזה אני מזהיר נצור לשונך מרע. והיינו הכרוז שיצא מפי רוכלא, מאן בעי חיים, היינו שאינו רוצה להיות מאלו שממיתים עצמם מהנאת עולם הזה, ובעי למיחי', לזה אני מזהיר כנ"ל, והוא נכון: (כת"ס)

היכן מותר לקצוץ הבהרת

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו"

אמרו חז"ל אפי' אם יש במקום המילה 'בהרת' היינו נגע מותר לו לחותכו, ונ"ל טעם הדבר עפ"י הרמב"ן שנגעי צרעת לא באים במקרה וטבע כאומות העולם. אלא הכל מאת ה', הן נגעי בתים ובגדים וכ"ש נגעים בגוף, לכן אסור לקוץ בהרת, אך אבר הערלה נאחז הוא בסבך ס"ם וכת דילי' ואותו הבהרת שבאותו האבר הוא במקרה העולם מותרים לקוצצו.

והיינו התהלך לפני והיה תמים (בראשית י"ז) משל לאדם שלם בכל מיני שלימות אך כנף בגדו הוא מוסבך באחד השיחים ולא יכול לנוע ולילך אנה ואנה וא"כ הרי הוא חסר בכל מיני חסרון ומה

לְהִסְתַּבֵּל וּלְהַפִּיר אֶת מְסָלוֹל הַנְּסִיעָה

אדם במהלך חיים נוסע על מסילת הזמן, הרכבת נוסעת ומתקדמת בלי הפסקה. נעצור להתבונן על התקופה האחרונה, רק לפני חמישה שבועות היינו עדיין בעיצומם של ימי הפורים, אח"כ היה זמן ההכנה לימי הפסח הנעלים, בסיום הטרחה והיגיעה העצומה הגענו אל הלילה הקדוש והמרומם, ימי חול המועד פסח עם ההשפעות המרובות חלפו במהירות, וגם הבין הזמנים הקצוצר מתקרב לסיימו, תיכף חוזרים להיכלי הישיבות והכוללים. אווירת הל"ג בעומר הולכת ומתקרבת, רואים ושומעים על ההכנות במירון. במקביל סופרים את הימים לחג מתן תורה, כשבכל לילה תולשים עוד דף מהלוח- נגד היום שחלף.

כולנו מרגישים שאלו אינם ימים רגילים, טמון בהם משהו נסתר, אפילו שלא תמיד ניתן להגדיר אותו. כך גם בעצם כל החיים, מקיימים מצוות, הן בתפילה, לימוד התורה, שמירת שבת, ובפרט בתוך הבית, מגדלים בנינו לתורה. כל זה נעשה שיגרה מסוימת ולכן מאבדים את הערך וחשיבות הדבר.

הדרך היחידה לשינוי הוא פשוט לעצור ולראות מה עושים? ובפרט בשביל מי עושים? רק ככה נרגיש הנאה וסיפוק מכל יום שעובר ומכל פעולה ומעשה שנקיים.

נשתמש בדוגמא, אדם נוסע על הכביש בדרך לירושלים, הוא לא מכיר את הדרך, (זה היה לפני 'עשרות שנים... ???!! עדיין לא המציאו את הווידאו). התקשר לחבירו שידריך אותו. הוא מסביר צא על כביש 4 תרד במחלף גנות, לאחר שאתה עובר את לוד, יש שני דרכים, או בכביש מספר 1 או דרך מודיעין, באפשרות הראשונה חולפים בשער הגיא ליד בית שמש, מבשרת קריית יערים... באפשרות השנייה חולפים דרך יער בן שמן - גבעת זאב.

הנה יש הבדל בין הנהגים יש אחד שאותו לא מעניין כלל הדרך רואה שילוט ונוסע בהתאם. חבירו שמכיר קצת יותר רואה ממרחק את הבתים של מודיעין ומבין שקיים שם עיר גדולה. ככה רואה את כל הדרך מסביב, אך יש אחד שעבד באותם מקומות, בשבילו גבעת זאב, זה לא רק בתים לבנים מרחוק, אלא שכונות מקומות ובעיקר אנשים...

אותו הדבר בימי הספירה שאנו נמצאים בהם, פותחים את הסיפור ומבקשים בזכות ספירת העומר שספרתי היום יתקן מה שפגמתי בספירה נצח שביסוד- תפארת במלכות, ועוד דברים נשגבים. אחד רואה את השילוט המופיע על הכביש - (סידור) ונוסע. השני מרים קצת את העיניים ורואה את הבניינים מרחוק, מנסה להבין מה קורא. אך הצדיקים הם יודעים לקרוא את המפה... כשרואים בשלט בית שמש מבינים שזה עיר שלימה, עם רבבות תושבים. חסד שבנצח זהו עולם מלא. מקום רוחני גבוה מאוד.

הקב"ה לא דורש מאתנו להכיר את אותם מקומות גבוהים ונעלמים. אבל מה שנדרש כן זה קצת להרים עיניים ולראות לפחות את האורות הנוצצים למרחקים. לקלוט שיש כאן עיר שלימה... כך גם בכל המצוות ומעשים טובים שעושים...

ויה"ר שהימים הקדושים שאנו נמצאים בהם, יובילו אותנו להיטהר ולהתקדש בקדושתך העליונה להתרומם ולהגביה את המבט כלפי מעלה, אז נוכל לזכות להקריב מנחה חדשה לה' נפש מלאה בתוכן רוחני ולבצע את תפקידנו כראוי.

גדול הנביא דיבר אליך וגו' וא"כ די התנצלות להציל ישראל מחרפת מלך ארם שהרי גם נעמן לא עמד בניסיון הלו, ולבוא אל המכוון בעזה"י אקדים דברי התוס' (ב"ב י"ב) על דברי הגמ' אין זה אלא דברי נביאות, איננו לשבח אלא כלומר בלי טעם וסברא, כי נביא יאמר על ניב שפתיים בלי שום כוונה, והיינו דקאמר אלישע וידע כי יש נביא בישראל נביא דייקא האומר דבריו בלי טעם ויהי התנצלות לישראל ולא יהי מתאנה בך. (תקצ"ד):

מאמרים לימי ספירת העומר

עניין מ"ב הימים בין פסח לשבועות.

הנה בענייני עולם הזה מחשבים רק את היום למלאכה, (כמו שמצינו שיצחק אבינו ענה על טענת הקב"ה 'בניך חטאו' שיריד את הלילות שאז ישנים שבת דף פ"ט): אבל לעניין עבודת ה' אדרבא לילה כיום יאיר, והגית בו יומם ולילה, וגם השינה הוא בשביל הוספת כח בעבודת ה'.

וישראל עברו במ"ב מסעות בדרך צאתם ממצרים לארץ ישראל, כפי המבואר בפרשת מסעי, כי צריך לעלות מ"ב מדריגות מטומאת מצרים, לקדושת ארץ ישראל, נגד שם מ"ב, ולכן יש ארבעים ושניים יום מלאחר הפסח, עד יום מתן תורה, אמנם כל זה לצאת מהחול - טומאת העמים, אל הקדושה מתן תורה.

אבל מר"ה עד שמיני עצרת, שזה לעלות לקדושה גבוהה יותר, מספיק בכ"א יום שהרי כל יום נחשב כפול גם הלילה בשביל עבודת ה' לילה כיום יאיר, (דרשות כרך ב' עמוד קכ"ח)

כיצד זוכים לרוח נביאות בלב?

הנה התורה המעולה ביותר היא מה שנלמדה באף וביגיעה, כדברי חז"ל בפסוק 'אף חכמתי עמדה לי'. וצריך לפני זה גם יראת ה' והיינו לא יראת העונש, אלא אותה יראה שיש לרוכב שמים הקב"ה, שכל חפצו להיטיב, וכביכול דואג שלא יצטרך לגרום צער לישראל, הכי נמי ידאג הצדיק שלא יקציף את פני מלכו.

וזהו עבודתנו לחבר שני אלו, תורה הלמודה באף עם יראת ה' ואם יעשו זאת בימי הספירה המסוגלים, אז בלי ספק בהגיע יום מתן תורה, נרגיש תוספת כח קדושה, אך לצערינו בני עליה הם מועטים.

והיינו 'מי יודע' מלשון חיבור, מיהו הרוצה לדבק ולחבר 'עוז אפך' התורה שנקראת 'עוז' אפילו במצב של אפיק. ומחבר לזה את 'יראתך' מפני עברתיך שלא תקצוף ח"ו על ישראל. מי האדם שמחבר שני אלו? ע"ז אמר 'למנות ימינו כן הודע' אם היינו מחברים שני אלו, בזמן שאנו סופרים ומונים את ימינו, אז בלי ספק נזכה לבסוף 'לנביא לבב חכמה' (דרשות עמוד תמ"ז)

השנה הזאת זכינו לתמימות...

מובא בגמרא (מנחות סה) אימתי הם תמימות כשחל עצרת אחר השבת, ולכאורה תמימות הכוונה לשלימות, וא"כ מדוע אם סופרים מיום רביעי ליום רביעי לא נחשב כשלימות?

ויש לפרש, הנה מתחילים לספור במוצאי יו"ט הראשון, ואז הרי יש מצווה להוסיף מחול על הקודש, נמצא שחסר קצת מימי הספירה, וכן ביו"ט של שבועות, מתחילים את החג קצת לפני כדי להוסיף על הקודש, נמצא שימי הספירה אינם שלימים, אבל אם יו"ט חל ביום ראשון, הרי במוצאי שבת ממתנינים לצאת מהשבת, ממילא מה שנחסר ביום הראשון של הספירה, נשלם ביום האחרון, לכן הם

תמימות. (דרשות עמוד תמ"ט)